

LUNDS
UNIVERSITET

Guds närvaro i Vita huset

Vilka ideologiska inslag av den kristna högern synliggörs i
George W. Bushs utrikespolitiska retorik?

Sara Lindmark
Julia von Platen

Abstract

I den här uppsatsen har det gjorts en idé- och ideologianalys som undersöker möjliga inslag av den kristna högern i George W. Bush utrikespolitiska retorik. Analysen grundas på två av George W. Bush tal, där det ena hålls inför generalförsamlingen och det andra inför kongressen. Båda talen behandlar kriget mot terrorismen. Uppsatsens syfte är att undersöka om den individuella trosuppfattningen hos en beslutsfattare visar sig i dennes utrikespolitiska retorik, mer specifikt den kristna högers inslag i Bushs utrikespolitiska retorik. Den kristna högern har på senare tid fått allt större betydelse i den amerikanska politiken. Tidigare har deras fokus främst behandlat inrikespolitiska frågor men nu har de även breddat sitt fokus till att allt mer fokusera på den utrikespolitiska arenan. Inledningsvis i uppsatsen presenteras en ideologisk idealtyp av den kristna högern. Idealtypen används vidare som analysinstrument för att undersöka vilka inslag av den kristna högern som finns i de två talen. En jämförelse har gjorts emellan talen för att få en ökad empirisk bredd och en förståelse för hur inslagen skiljer sig åt beroende på om de hålls inom den inrikespolitiska eller utrikespolitiska arenan. Slutsatsen är att det finns ett flertal inslag av den kristna högern i George W. Bushs utrikespolitiska retorik.

Nyckelord: Kristen höger, George W. Bush, Utrikespolitisk retorik, Kriget mot terrorismen

Antal ord: 9513

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och frågeställning	2
1.2	Avgränsning.....	2
1.3	Teori och metod.....	2
2	Den kristna högern	5
2.1	Den kristna högern och George W. Bush	7
2.2	Den kristna högern och Bushs utrikespolitiska retorik.....	8
2.3	Ideologisk idealtyp av den kristna högern	10
3	George W. Bushs krig mot terrorismen.....	11
3.1	George W. Bush tal inför kongressen.....	12
3.2	George W. Bush tal inför generalförsamlingen.....	15
3.3	Komparativ analys av talen.....	19
4	Slutsats.....	21
5	Referenser.....	24

1 Inledning

”Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.”. Enligt konstitutionen från 1787 (Charters of Freedom) föreligger det en tydlig åtskillnad mellan religion och kongress i USA. Detta är dock inte någonting som hela det amerikanska folket är eniga om fortfarande bör råda. Den kristna högern i USA har ofta uttryckt denna separation mellan stat och religion som ”the wall of shame” och anser istället att man bör förändra konstitutionen och göra USA till en öppet kristen nation (Trinity Collage, 2007).

Den tyske filosofen Jürgen Habermas menar att religionen har en betydande roll i både dagens och framtidens samhälle. Vi finner det intresseväckande att i den här uppsatsen undersöka vilka inslag av religion, gällande specifikt den kristna högern, som går att finna i en politisk ledares retorik. Närmare bestämt har vi valt att fokusera på George W. Bush, som har definierats som den mest religiösa presidenten i USA:s historia (Fisher-Wicker, 2010, s. 39-40), samt hans krig mot terrorismen. En månad efter terrorattentaten i USA den 11 september höll Habermas ett tal där han behandlade problematiken mellan den växande sekulariseringen i väst och ”fundamentalisternas terrorism”. Habermas menar att detta är en form av urspårad religiositet som vuxit fram till följd av den västerländska sekulariseringen och dess diskriminering gentemot religioner (Svenska Dagbladet, 2012b). Bushs krig mot terrorismen blir här mycket intressant då det just är två olika religiösa åskådningar mot varandra, ”fundamentalisternas terrorism” mot Bush och ett USA som ses som mer aktivt kristna och inte lika sekulära som många andra västerländska länder. Habermas har även haft en debatt med Joseph Ratzinger (numera påven Benedictus XVI) som behandlade religionens roll i ett öppet demokratiskt samhälle. Habermas uttryckte i debatten vikten av religion i samhället då han menar att dess inflytande över moral kan inspirera och påverka människors agerande på ett helt annat sätt än vad andra inspirationskällor förmår (Svenska Dagbladet, 2012b). Utifrån detta talar Habermas om det postsekulära samhället där det är den sekulära statens ansvar att skapa förutsättningar för kommunikation mellan sekulära och religiösa institutioner. Habermas menar att detta skulle öppna upp för en bättre förståelse för den kraft som religiösa traditioner besitter (Svenska

Dagbladet, 2012a). Religionen får enligt Habermas då en viktig position i samhället som moralisk stötspelare och vi finner det då mycket intressant att undersöka om detta även leder till att det går att finna inslag av religion, i och med den kristna högern, i George W. Bushs retorik.

1.1 Syfte och frågeställning

Vi ämnar undersöka om den individuella trosuppfattningen hos en beslutsfattare visar sig i dennes utrikespolitiska retorik. Vårt syfte är att undersöka vilka inslag från den kristna högern som går att finna i George W. Bushs utrikespolitiska retorik gällande kriget mot terrorismen. Vår frågeställning är därmed: Vilka ideologiska inslag av den kristna högern synliggörs i George W. Bushs utrikespolitiska retorik?

1.2 Avgränsning

George W. Bushs utrikespolitiska retorik utgör grunden till vår uppsats. Vi begränsar oss till att analysera två tal från George W. Bush. Vi analyserar ett tal som hållits inför FN:s generalförsamling och behandlar kriget mot terrorismen samt ett tal som behandlar amerikansk utrikespolitik som istället hölls inför kongressen. Valet av dessa tal grundar sig på att vårt fokus ligger på den internationella arenan och den utrikespolitik som förs gentemot omvärlden i och med kriget mot terrorismen. FN:s generalförsamling, ett av de viktigaste forumen för utrikespolitisk diskussion, blir därmed en relevant utgångspunkt för vår analys av utrikespolitisk retorik. Vi har valt ett tal som Bush håller i USA då vi vill se på möjliga skillnader mellan hans utrikespolitiska retorik inom landet inför kongressen och utrikes inför generalförsamlingen. När det kommer till analysen av dessa tal så har vi avgränsat oss till att endast undersöka vilka inslag av den kristna högern som går att finna i amerikansk utrikespolitisk retorik.

1.3 Teori och metod

Uppsatsen grundar sig på en kvalitativ textanalys, i form av en idé- och ideologianalys, av två centrala tal av George W. Bush. Vi ämnar undersöka vilka inslag av den kristna högern som förekommer i de två olika talen samt

även jämföra talen och se om det föreligger någon skillnad i vilka inslag som framkommer. Det första talet vi analyserar är Bushs State of the Union-tal från den 29 januari 2002 och det andra är hans tal till FN:s generalförsamling, den 19 september 2004. Båda talen berör till största del kriget mot terrorismen. Inledningsvis skapar vi en ideologisk idealtyp vad gäller den kristna högern, där fokus ligger på deras utrikespolitiska ståndpunkter. Med utgångspunkt i den här ideotypen granskar vi sedan Bushs tal för att undersöka vilka inslag av den kristna högern som är möjliga att finna. Talen i fråga har presenterats i två olika sammanhang. Det är dels ett tal som Bush håller inför kongressen och som därmed behandlar utrikespolitik inom den inrikespolitiska sfären. Det andra talet, som hålls inför FN, behandlar också utrikespolitik men då på den internationella arenan. Vi ämnar slutligen jämföra de båda talen för att få en ökad empirisk bredd och förståelse för vilka inslag som framkommer, inte för att säga något teoretiskt i frågan utan snarare just för att undersöka om det föreligger någon skillnad mellan att talen hålls dels på den inrikespolitiska och dels på den utrikespolitiska arenan. Genomgående har vi riktat in oss på endast den utrikespolitiska kontexten då den är högst relevant för att besvara frågeställningen. Talen som vi analyserar är båda på engelska vilket kan anses problematiskt. Dock valde vi ändå att analysera utefter originaltexterna då vi inte vill förlora potentiellt viktiga passager och ordval genom en översättning.

Vi ser den kristna högerns utrikespolitiska ståndpunkter som ett politiskt uttryck för ideologi då det just är en samling av idéer som rör samhället och politiken, precis som Bergström och Boréus definierar ideologibegreppet. Dock så förekommer det problematik med att avgränsa och tydligt definiera exakt vad ideologibegreppet innefattar. Ideologi har likheter med begreppet idé och det kan vara svårt att skilja dessa åt. Idébegreppet definieras många gånger som en ingående komponent i ideologibegreppet och det implicerar då att ideologibegreppet är något rymligare och bredare. Idébegreppet har används i över tvåtusen år och har under den här tiden skiftat i exakt innebörd från att vara något som var mer än tingen, något som levde längre än tingen, till att vara det högsta verkliga i idéer som kom direkt från Gud. Slutligen på 1700-talet blev idébegreppet någonting som kom från människan, inte längre någonting utanför denna. Bergström och Boréus definierar en idé som en tankekonstruktion som utmärks av en viss kontinuitet, exempelvis en normativ föreställning om hur man bör handla eller en uppfattning om vekligheten. Ideologier definierar de som ”samlingar av idéer som rör samhället och politiken”. Ideologi kommer från grekiskan och innebär läran om idéer, dock så har det inte endast en betydelse utan har bland annat definierats dels som en ”målinriktad och systematisk sammanställning av politiska ståndpunkter” men även som något ogenomförbart, något utopiskt eller något opraktiskt. Övergripande

kan ideologibegreppet klassas i två huvudindelningar (Bergström – Boréus, 2005, s. 149f). Den ena indelningen kommer ifrån Herbert Tingsten och den andra utgår ifrån Marx syn på ideologibegreppet. Enligt Tingsten kan man definiera ideologi med hjälp av tre aspekter som tillsammans bildar en samhällsåskådning, en ideologi. Den första aspekten handlar om grundläggande värdepremisser, exempelvis att ha en specifik tro eller syn på mänskligheten. Den andra tar upp verklighetsomdömen gällande en ideologis påståenden om olika förhållanden i världen och dessa, till skillnad från den första aspekten, ska vara möjliga att empiriskt pröva. Den tredje aspekten handlar om att en ideologi presenterar konkreta handlingsförslag. Tingstens syn på ideologi kan ses som att tillhöra en mer neutral definition där ideologi ses som någon typ av idésystem där det inte tas upp något om vilka eventuella effekter som ett idésystem kan ha. I den andra indelningen, som utgår ifrån Marx, tas detta med i beräkningen och ideologins effekt eller funktion tas med i definitionen. Enligt Bergström och Boréus så har Marx syn på ideologibegreppet i hög grad påverkat hur begreppet används (Bergström – Boréus, 2005, s. 151-153) men då vi med den här uppsatsen ämnar undersöka inslagen av en ideologi, den kristna högern, och inte dess effekter eller påverkan på samhället så är vår syn på ideologibegreppet här närmre Tingstens definition av begreppet, med ett större fokus på vilken värdegrund som presenteras och inte vilket inflytande denna har i samhället.

Vi kommer således att ta hjälp utav idé- och ideologianalysen som metod. Den här metoden används ofta när ideologiska aspekter i en text är av intresse och kan utföras på många olika sätt. Vi ämnar göra en beskrivande idé- och ideologianalys där vi analyserar förekomsten av de idéer som sammanfattas i den kristna högerns ideologi. Vi har valt att ta hjälp av verktyget idealtyper för att få en tydlig ram för hur analysen ska genomföras. Idealtyper kommer från Max Weber och syftar till att definiera de karaktäristiska dragen hos en ideologi. Bergström och Boréus användande av idealtyper skiljer sig något från Webers i den mån att skapandet inte syftar till att formulera några hypoteser om verkligheten, utan endast används som ett filter att använda sig av i analysen (Bergström – Boréus, 2005, s. 155-160). Vi kommer att konstruera en idealtyp i den kristna högern med fokus på deras utrikespolitiska ståndpunkter för att sedan använda denna som ideal i en fördjupning i form av en fallstudie i de två talen hållna av Bush. Vi finner det intresseväckande att ålägga ett utrikespolitiskt fokus då det inte är säkert att det här kommer finnas lika tydliga inslag som vid ett inrikespolitiskt fokus. Att finna inslag av den kristna högerns ideologi i fallet Bush på den inrikespolitiska arenan är högst troligt medan vi finner det mer utmanande och intresseväckande att undersöka vilka inslag som även finns i fallet utrikespolitiska tal av Bush, då det inte är lika säkert eller troligt att dessa existerar i lika stor utsträckning.

2 Den kristna högern

I detta avsnitt kommer vi att karaktärisera en ideologisk idealtyp gällande den kristna högern där deras värdegrund och utrikespolitiska ståndpunkter ligger i fokus. Först presenterar vi vilka som kan definieras som tillhörande den kristna högern för att sedan gå in på deras värdegrund, utrikespolitiska ståndpunkter och George W. Bushs relation till den kristna högern. I slutet av kapitlet så presenterar vi en sammanfattning av vår idealtyp, dels i löpande text men även i en punktlista.

Den kristna högern har tidigare varit en marginaliserad grupp inom det republikanska partiet men sedan slutet på Clintons presidenttid blivit en del av grundstommen i partiet. De innehar högre politiska poster från lokal nivå upp till presidentämbetet (Marsden, 2008, s. 2). Utav den totala befolkningen på runt 300 miljoner människor i hela USA så identifierade sig 60 miljoner med den kristna högern år 2004 (Marsden, 2008, s. 4). Det kan jämföras med att det år 2005 var runt 119 miljoner amerikaner som ansåg sig vara aktivt troende kristna (Bunn, 2005, s. 3). Det finns en splittring inom det republikanska partiet mellan de värdekonservativa (där den kristna högern då skulle placeras) och de ekonomiskt konservativa. De värdekonservativa har fått ett oproportionerligt stort inflytande då de är "[...] mycket intensiva i sina åsikter och därför mer villiga att gå och rösta" (Dagens Nyheter, 2012). Den kristna högern i USA är inte en homogen grupp bestående av likadana politiska och religiösa uppfattningar utan den består snarare av en bred och svårdefinierad ansamling av uppfattningar. Den kristna högern kan definieras som de evangeliskt konservativa samt höger-katoliker inom det republikanska partiet. Deras religiösa uppfattningar avgör deras attityder i olika politiska frågor. Clyde Wilcox definierar den kristna högern som: "a social movement that attempts to mobilize *evangelical* Protestants and other orthodox Christians into conservative political action" (Marsden, 2008, s. 2-3). Andra kristna, som inte kan identifieras med den kristna högern, delar antingen inte de socialt konservativa värderingarna eller så är de religiösa utan att delta i politiken (Marsden, 2008, s. 4). Den kristna högern är en underkategori till den religiösa högern; en bredare definition som inkluderar bland annat socialt konservativa judar, buddhister, muslimer och mormoner (Marsden, 2008, s. 5).

En stereotypisk person inom den kristna högern skulle kunna karaktäriseras som en vit man eller kvinna som är bosatt i södern och lever i en kärnfamilj, där kvinnan ofta är hemmafru och mannen jobbar. De röstar på republikanerna, tittar på Fox News, går regelbundet till kyrkan och stödjer en eller flera kristna organisationer som främjar politiskt deltagande. En sådan karaktärisering lyckas dock inte beskriva att den kristna högern håller på att bli allt mer diversifierad. Det som enar gruppen är dess starka fokus på *social konservatism* samt att den är *evangelisk*. Den sociala konservatismen tar sig uttryck främst i att den kristna högern står enade i ett starkt motstånd mot: abort, homosexuellas rätt till giftermål och stort statligt inflytande. Evangelisk är den då kristna högern arbetar för att omvända människor av andra trosuppfattningar eller inga alls till deras uppfattning av kristendomen, en inskränkt eller smal sorts kristendom, som kräver en slags konvertering – att födas på nytt – som inträdesbiljett. Det som gör den kristna högern svårdefinierad är i mångt och mycket att det inom gruppen existerar ett antal olika trosuppfattningar samt att gruppen inte har en organisation eller endast en talesperson för övergripande styrning (Marsden, 2008, s. 3-5).

Evangelister tror och följer Jesus då han är ”the way, the truth, the life”. Evangelisk kommer från det grekiska ordet för goda nyheter eller gospel och således är evangelister de kristna som definierar sin tro och sina liv utifrån Jesus goda nyheter som de är skrivna i text. De finner att Jesus bär Guds ord och budskap och tror även på ett nytt liv som ges genom andlig pånyttfödelse vid ett troget och moraliskt korrekt levt liv. En god evangeliskt kristen ska leva hela sitt liv efter den kristna läran, både privat och offentligt, och motivationen till detta står till mycket att finna i hoppet om Jesu återkomst till jorden (George et al., s. 2-6).

Den evangeliskt kristna traditionen har sina rötter i fundamentalismen från tidigt 1900-tal (Bunn, 2005, s. 7). Likt många, men inte alla, evangelister tillämpar fundamentalisterna en mycket bokstavstrogen läsning av Bibeln där de applicerar läsningen på sitt vardagsliv. Det som skiljer dessa två tolkningar åt är att fundamentalismen ofta tenderar att dra sig från politisk involvering och har en pessimistisk syn på staten. De koncentrerar sig på sin relation till Gud (Marsden, 2008, s. 6). Bunn talar om att evangelismen gick vidare från fundamentalismen, den bröt inte med denne. Han trycker även på att det är viktigt att förstå den här komplexa relationen där fundamentalismen är ”[...] accepted yet rejected”. Huvudsakligen låg skillnaden i att evangelisterna sökte förändring genom handlande, exempelvis i startandet av många sociala hjälpåtgärder. Anledningen till att de kristna evangelisterna valde att engagera sig i politiken var mer defensiv än vad den var aktiv. Då de fann att de sociala förhållandena förändrades till

det sämre, med början i mitten av 1960-talet, valde de att ta till handling för att försvara de värden de ansåg som grundläggande. Detta genom att starta olika hjälpinitiativ som fokuserade på sexuell avhållsamhet, totalt förbud mot abort, förbud mot homosexuella giftermål samt obligatoriska böner i skolan (Bunn, 2005, s. 7-11). Den kristna högern kan således karaktäriseras som en stor grupp evangeliskt kristna som är aktiva i politiken med starkt socialt konservativa värderingar.

2.1 Den kristna högern och George W. Bush

Religion har alltid utgjort en viktig komponent i den amerikanska traditionen och presidentskapet. Bush har framställts som den mest aggressivt religiösa presidenten i amerikansk historia och hans tydliga ståndpunkter i abortfrågor och stamcells forskning är exempel på hur han tidigt utgick från sin trosuppfattning, den kristna högern, i formandet av nya inrikespolitiska lagar. Den kristna högern och Bush ser på det goda och onda ur ett universalistiskt perspektiv där moralen alltid är sann och evig. Inom kristendomen, och då även inom den kristna högern, ser man ondska som någonting som görs och inte som någonting som är. Ondska ur ett kristet perspektiv innebär att man tar liv eller på något sätt hindrar liv från att frodas. Avsiktliga synder där man genom tankar och önskningar går emot Gud och på så sätt skapar en separation mellan sig själv och Gud betecknas som ondska. Inom kristendomen görs det en åtskillnad mellan moralisk ondska och fysisk ondska. Den senare syftar på ofullständiga skapelser, så som naturkatastrofer, som skapar förödelse och tar liv. Moralisk ondska å andra sidan är den som utförs av en person och avsiktligt skapar lidelse (Fisher-Wicker, 2010, s. 39-40). Den kristna högern såg bland annat Bill Clinton som något ondskefullt och som en person som stod för ett land utan Gud, bland annat eftersom han tillät homosexuella att jobba inom det militära (Trinity College, 2012). Ordet ondska har även några framstående ledare ur den kristna högern kommit att koppla till islam. Biskopen Jerry Falwell kallade profeten Muhammed för terrorist och Pat Robertson, religiös tv-profil, (The official site of Pat Robertson) har yttrat orden bandit, tjuv och fanatiker om Muhammed (Phillips, 2003, s. 9) Pastor Franklin Graham (Politico, 2012) i sin tur har betecknat islam som en ”very evil and wicked religion” (Washington Post, 2001).

I slutet på 1980-talet när George Bush den äldre förde sin presidentkampanj så knöt den yngre Bush viktiga kontakter för dem båda till den kristna högern. Detta gav honom en bra grund att stå på när han sedan själv kom att

föra sin presidentkampanj. I kampanjen tryckte Bush på att förbättra den nationella moralen, religiöst engagemang samt att han talade för traditionella familjevärden och la fram Bush-familjen som ett föredömligt exempel på ett sådant leverne inom en kärnfamilj. Akademiker var efter valet år 2000 förvånade över hur framgångsrikt Bush hade lyckats integrera sin valkampanj med ledarna för de stora kristna höger-organisationerna, utan att detta drog till sig negativ publicitet. Samarbetet med den kristna högern var även tydlig i Bushs inrikespolitiska talskrivande där ett stort fokus kom att ligga på relationen mellan kyrka och stat, befolkningsplanering samt så kallade ”faith based-programmes” (Phillips, 2004, s. 8).

David Halton beskriver Bushs personliga tro som uppdelad i två delar. En i mer privata eller religiösa möten där han tydligt visar sin religiösa sida, men sedan även en del för den mer allmänna publiken där hans religiositet då blir mer nedtonad. Halton menar även på att hans tal är som han kallar det dubbel-kodade. Det finns i talen bibliska referenser men som inte vid första anblicken är tydliga för gemene man. Dessa fyller dock ett viktigt budskap för hans evangeliska väljare (Trinity Collage, 2012). Washington Post skriver 2001 att sedan den framstående ledaren Pat Robertson för Christian Coalition, en av de större och mest inflytelserika organisationerna inom den kristna högern, avgick så har Bush tagit över som den kristna högens inofficiella ledare. Två bidragande anledningar till detta var att Bush talade om att han ser sig själv som vägledad utav Jesus samt att han tydligt visat vilket ledarskap han vill föra i kriget mot terrorismen, detta som en ledare i kriget mellan det goda och det onda (Washington Post, 2001).

2.2 Den kristna högern och Bushs utrikespolitiska retorik

Bushs utrikespolitik kom att förändras radikalt efter den 11 september 2001. Trots att många presidenter före Bush, däribland Clinton precis innan honom, hade fokuserat på en ökad demokratisering i världen var detta inte en av Bushs högsta prioriteter innan kriget mot terrorismen. I och med kriget gick han från en mer realistiskt tankegång av att skydda de nationella intressena till ett större fokus på samarbete, internationella institutioner och framförallt spridandet av demokrati (Marsden, 2008, s. 85). Begreppet demokrati har konnotationer av västerländska värderingar och Bush-administrationen valde då strategiskt att använda sig av det mer universella begreppet frihet istället, då det skulle kunna accepteras av en bredare

samling människor. Bush använder ofta sig av bibliska citat, framförallt om det goda och det onda, för att sedan väva samman dessa med begreppen frihet och demokrati. De länder där det råder frihet och demokrati blir då de goda länderna och de onda länderna blir de som inte uppfyller dessa krav. Den här synen delas av den kristna högern som ser USA som på den goda sidan och med en unik historisk roll att förbättra och försvara demokratin och friheten (Marsden, 2008, s. 93).

”God told me to strike at al-Qaida and I struck them, and then he instructed me to strike at Saddam, which I did, and now I am determined to solve the problem in the Middle East” (Phillips, 2003, s. 8). Bush har nekat till att han ser kriget mot terrorismen som ett krig i religionens namn och tog tillbaka ett uttalande han gjorde gällande att han såg kriget mot terrorismen som ett korståg. Många radiostationer inom den kristna högern talar om kriget som en krock mellan religion och civilisation samt att de ser soldaterna som utförandes ett uppdrag ifrån Gud. Den kristna högern är ofta offensiv och stridslysten i sina utrikes- och säkerhetspolitiska uttalanden, särskilt gällande att bekämpa kommunism och samhällen där Gud inte är närvarande (Trinity College, 2012).

På senare år har den kristna högerns fokus expanderats till att mer och mer beröra utrikespolitiska frågor, och då inte bara deras hjärtefråga i att stödja Israel utan även ett stort fokus på mänskliga rättigheter. Den kristna högern har tydligt tagit ståndpunkt gällande kriget mot terrorismen samt invasionen av Irak, och varit en av de starkaste förespråkarna för kriget mot terrorismen (Trinity College, 2012). Den kristna högern har på senare tid stöttat globala kampanjer mot bland annat aids och trafficking. Det har även ökat sitt engagemang för utvecklingsländerna och bland annat problematiken kring deras statsskulder. Då den kristna högern är en så pass stor grupp av människor har de lyckats få upp förslag och ämnen högre upp på den politiska agendan än vad exempelvis Amnesty International eller andra sekulära rättighetsgrupper tidigare har fått gällande samma ämnen (Time, 2005). De har även påverkat utrikespolitiken i hög grad gällande krigsföring och militär. Den kristna högern ser i mångt och mycket USA som nationen som är utvald av Gud att handla enligt hans vilja. Pastor Lyman Beecher predikade på 1800-talet om USA och sa: ”nation after nation, cheered by our example, will follow in our footsteps till the whole world is freed” (Trinity College, 2012).

2.3 Ideologisk idealtyp av den kristna högern

Följande komponenter utgör vår idealtyp av den kristna högern. Denna idealtyp används sedan som ett analysinstrument i vår fallstudie av George W. Bushs utrikespolitiska retorik. Vår idealtyp utgörs av att den kristna högern innehar socialt konservativa värderingar, exempelvis är de starka motståndare till abort, homosexuellas rätt till giftermål samt att de lägger stor vikt vid att argumentera för ett leverne i en kärnfamilj. Enligt vår idealtyp så karaktäriseras den kristna högern av en stark religiös hängivenhet samt att de aktivt arbetar för att omvända människor till deras egen trosuppfattning. Den kristna högern är emot stort statligt inflytande och för att kunna definieras som kristen höger så läggs stor vikt vid politiskt engagemang för att försvara den kristna högers konservativa och religiösa värdegrund. En omvändning till en smal sorts kristendom ses som ett måste och en inträdesbiljett till den kristna högern och innebär en pånyttfödelse till ett liv enligt Jesus och den kristna läran. Humanitära hjälpåtgärder, intresse i USA:s krigsföring och militär utgör viktiga utrikespolitiska aspekter och förhållningssättet i frågorna grundar sig på deras socialt konservativa värderingar. Uppdelningen i det onda och det goda, där islam ofta framställs som de onda, är en bild som spelar en viktig roll inom den kristna högern och blir därmed en viktig komponent i idealtypen. Den kristna högers syn på sig själva och USA som utvalda och att dem innehar en unik historisk roll för att förbättra och försvara demokratin är central för vår idealtyp. Den kristna högern är en av de starkaste förespråkarna i USA för kriget mot terrorismen och många inom gruppen ser det som ett krig i uppdrag direkt från Gud. De är ofta starka i sina utrikespolitiska uttalanden och detta berör särskilt samhällen där Gud inte är närvarande eller länder med kommunism.

Vår ideologiska idealtyp för den kristna högern:

- Socialt konservativa värderingar (abortmotstånd, för kärnfamiljen, mot homosexuellas rätt till giftermål)
- Stark religiös hängivenhet (går regelbundet till kyrkan, lever enligt den kristna läran med ett starkt fokus på Jesus, stödjer kristna organisationer)
- Konvertering som inträdesbiljett
- Ser världen som uppdelad i goda och onda
- USA innehar en unik historisk roll att förbättra hela världen
- Arbetar aktivt för att omvända människor till deras trosuppfattning
- Starka förespråkare för kriget mot terrorismen
- Kriget mot terrorismen ses som ett uppdrag ifrån Gud
- Offensiva i sina utrikespolitiska uttalanden, särskilt mot samhällen där det råder kommunism eller där Gud inte är närvarande
- Stort utrikespolitiskt intresse gällande hjälpåtgärder, krigsföring och militär

3 George W. Bushs krig mot terrorismen

Terrorattacken den 11 september 2001 kom att ha en stor påverkan på amerikansk utrikespolitik (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2010). Den afghanska terroristgruppen Al-Qaida ställdes som ansvariga för attentatet och utgjorde ett hot mot USA:s säkerhet (Svenska FN-förbundet, 2010a). President George W. Bush beslutade att starta ett globalt krig mot den internationella terrorismen. Tillsammans med Storbritannien och med godkännande från FN:s säkerhetsråd invaderade brittiska och amerikanska trupper Afghanistan den 7 oktober 2001. Syftet med invasionen var att gripa Al-Qaidas ledare Usama Bin Ladin samt att störta den sittande talibanregimen. Gripandet av Bin Ladin misslyckades men på relativt kort tid lyckades man störta talibanregimen och med stöd från USA inrättades en övergångsregering (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2010). Bushs fortsatta krig mot terrorismen innebar att man la stor vikt vid att utveckla resurserna inom civil och militär terroristbekämpning där man skapade nya regelverk för både polisens och underrättelsetjänstens befogenheter.

Efter terrorattacken kom pressen att öka på den irakiske presidenten Saddam Hussein och hans regim. Trots FN:s vapeninspektion kvarstod misstankarna om att landet hade massförstörelsevapen. Bush myntade i sitt tal State of the Union Adress 2002 uttrycket ”ondskans axelmakter” och syftade därmed på Irak, Iran och Nordkorea som han menade utgjorde ett hot mot fred och demokrati i världen. Efter misstankar om att Irak samarbetade med Al-Qaida och att landet hade massförstörelsevapen beslutade Bush att USA skulle angripa Irak och störta Saddam Hussein (Svenska FN-förbundet, 2010a). Utan säkerhetsrådets godkännande invaderade USA Irak den 20 mars 2003 (Svenska FN-förbundet, 2010b). President Bush uttryckte den 1 Maj 2003 att kriget var över och att man nu skulle övergå till en stabiliseringsfas. I oktober samma år lyckades man gripa Saddam Hussein avrättades den 30 december 2006 för brott mot mänskligheten. Svenska FN-förbundet, 2010b).

3.1 George W. Bush tal inför kongressen

State of the Union-talen hålls vanligtvis en gång om året då det är presidentens konstitutionella skyldighet att informera om det rådande tillståndet i landet (The American Presidency Project, 2012), och om nödvändigt även utanför landet, inför kongressen och det amerikanska folket (United States Senate, 2006). Artikel 2 sektion 3 i den amerikanska konstitutionen lyder: "He shall from time to time give to the Congress information of the state of the union, and recommend to their consideration such measures as he shall judge necessary and expedient". Den här informationen, som varje president har funnit nödvändig att informera kongressen och det amerikanska folket om har antingen delgetts som ett tal eller som en inlämnad skriftlig rapport, men på senare år vanligtvis som ett tal (The American Presidency Project, 2012).

George W. Bushs tal från 2002 börjar i en allvarlig men hoppfull ton där han menar att även fast USA är ett land i krig och ett land med en mycket ansträngd ekonomi så är deras tillstånd starkare än någonsin tidigare. Han lägger upp tre mål för USA: att vinna kriget mot terrorismen, att skydda landet från yttre hot samt att återuppliva deras hårt belastade ekonomi. Den information som tar störst plats i det här talet rör den utrikespolitiska agendan och handlar om det rådande tillståndet för landet gällande kriget mot terrorismen. I den inledande delen av talet trycker Bush på de framgångar som gjorts i det att de har förstört afghanska träningsläger för terrorister, hjälpt ett folk ur hungersnöd, gjort så att världen har blivit av med tusentals terrorister samt friat ett land ur ett brutalt förtryck. Enligt Bush så har de även gjort så att kvinnorna i Afghanistan inte längre är fångade i sina egna hem, utan så att de idag är fria kvinnor. Bilden av vad USA har gjort är genomgående i hela talet mycket positiv. I inledningen blir det dock extra påtagligt och Bush avslutar den med att säga "we are winning the war against terror" (Government Printing Office, 2002, s. 134). I de följande delarna blir Bush något mer realistisk och hävdar då att kriget mot terrorismen precis har börjat och att de har en lång väg kvar att gå.

En intressant aspekt i talet är två ordval Bush använder sig av. När han talar om det afghanska folket så talar han om "the spirit of the afghan people" samt att han benämner den amerikanska militären som mäktig (Government Printing Office, 2002, s. 134). Att han valt att använda sig av dessa ordval finner vi sannolik vara för att appellera till sina religiösa åhörare. Detta är ett exempel på det som David Halton definierade som dubbel-kodning. Att ha med bibliska referenser eller religiösa ordval i talet som inte direkt blir så framstående att gemene man tänker på det, men inverkar positivt på Bushs

många religiösa åhörare. Gällande att vår idealtyp tar upp stark religiös hängivenhet som ett beskrivande drag hos den kristna högern så är det inte ett inslag som i det här talet kommer fram tydligt. Tonen i talet är genomgående saklig och det är endast på två ställen som det framkommer tydliga inslag av religiös hängivenhet, och detta i de avslutande orden där han säger "May God bless" samt att han talar om att Gud är närvarande i situationer av tragedi (Government Printing Office, 2002, s. 139). Något uttryck för abortmotstånd, motstånd mot homosexuellas rätt till giftermål eller något tydligt fokus på kärnfamiljen som karaktäriserades i idealtypen kommer inte fram i det här talet.

Genomgående för hela talet råder det en mycket stark tilltro till USA och dess värdegrund. Bush framställer USA som det land som tagit på sig huvudansvaret för att se till så att det råder frihet och rättvisa i hela världen samt ett stort fokus på att utplåna världens terrorism. Han påpekar tydligt att USA inte kommer ta en passiv roll när han säger: "But some governments will be timid in the face of terror. And make no mistake about it: if they do not act, America will" (Government Printing Office, 2002, s. 135). USA kommer enligt Bush då inte att stanna vid ett säkerhetspolitiskt fokus inom landet utan även ett starkt utrikespolitiskt fokus på frihet och rättvisa. Det blir tydligt när Bush säger: "Even 7,000 miles away, across oceans and continents, on mountaintops and in caves – you will not escape the justice of this nation" (Government Printing Office, 2002, s. 134). Med bakgrunden att den kristna högern ser USA som att inneha en unik och historisk roll i att vara på den goda sidan och i spridandet av frihet (Marsden, 2008, s. 93) blir det första inslaget av den kristna högern tydligt när man ser till de två tidigare citaten i detta stycke samt när Bush uttalar: "History has called America and our allies to action, and it is both our responsibility and our privilege to fight freedom's fight" (Government Printing Office, 2002, s. 135). Han positionerar USA som på den goda sidan och använder sig många gånger av ordet ondska när han beskriver terrorismen och de stater han ser som ett hot för friheten. Att använda sig just av begreppet ondska kan ses som ett andra tydligt inslag av den kristna högern. Detta främst med tanke på att Bush väljer att använda sig av definitionen när framstående ledare för organisationer inom den kristna högern tidigare har betecknat islam och Muhammed med epitetet ondska, och nu gör Bush det när han beskriver muslimska länder i och med kriget mot terrorismen. Bush sätter även ondskan i kontrast till en högre sorts godhet när han säger: "I know we can overcome evil with greater good" (Government Printing Office, 2002, s. 138), vilket även detta har religiösa anspelningar likt den dubbel-kodning som vi talade om i det föregående stycket.

Bushs starka förespråkande gällande dels att starta, men även att fortsätta, kriget mot terrorismen i en så pass offensiv och omfattande takt ses som ett

tredje inslag av den kristna högern. Detta då den kristna högern är en av de största och mest offensiva förespråkarna för kriget mot terrorismen. Bush tar i talet upp att han ämnar genomföra stora satsningar på kriget genom en enorm budgetökning till militären, den största på två årtionden (Government Printing Office, 2002, s. 136) och visar således inga tecken på att avsluta kriget förrän det är vunnet. Att vara offensiva i sina utrikespolitiska uttalanden var en annan punkt på listan som karakteriserade vår idealtyp och detta är tydligt gällande Bushs förhållningssätt i frågan och blir ett fjärde inslag av den kristna högern. Denna offensiva inställning kom till uttryck i all utrikespolitisk retorik men främst i samhällen där Gud inte var närvarande, och om just detta kan tänkas stämma gällande Afghanistan är en intressant aspekt som vi finner oss något ambivalenta kring dess exakta svar. Då inga inslag är synliga när det kommer till att Bush själv skulle se kriget mot terrorismen som ett krig i uppdrag ifrån eller i koppling till Gud så ges heller inget svar på hur han ställer sig i frågan vilken Gud eller om Gud existerar i Afghanistan. Detta sannolik därför att Bush har förnekat att han för ett krig i Guds namn och det är den linjen som hålls även i talet.

Frihetskampen förs inte bara i Afghanistan utan Bush exemplifierar även på hjälpinsatser i Bosnien och Somalia. Att han talar om hjälpinsatser och ”faith based-programmes” ser vi som det femte inslaget av den kristna högern. Det kan förstås diskuteras om det nödvändigtvis måste vara ett inslag av endast den kristna högers värderingar eller om detta är något som även andra politiska ledare tar upp och som då är av en mer allmängiltig karaktär. Självklart kan det vara så. Men då den kristna högers utrikespolitiska ståndpunkter till stor del berör just hjälpinitiativ är det fortfarande ett högst relevant inslag, även om det inte explicit tillhör den kristna högern att fokusera på den här frågan. De flesta länder håller i någon form utav hjälpinitiativ, men att Bush även tar upp de hjälpinitiativ som startas av kyrkan visar på inslag av den kristna högern i frågan.

Då frihetskampen inte bara utförs i ett land utan i flera är det alltså en universell kamp för frihet. Det som blir problematiskt är att Bush talar om begreppet frihet utan att konkret definiera vad frihet innebär för honom, och i förlängningen vilka länder som den här kampen då bör föras i. På ett ställe i slutet av talet definierar han vad han anser vara mänsklig värdighet och då detta är den enda tydliga definition han gör samt att han påpekar att USA alltid kommer att stå upp för de värdena, är det svårt att inte dra slutsatsen att detta i alla fall är en del av hans ambition i kampen för frihet. Han säger:

No nation owns these aspirations, and no nation is exempt from them. We have no intention on imposing our culture. But America will always stand firm for the non-negotiable demands of human dignity: the rule of law; limits on the power of state; respect for women; private property; equal justice; and religious tolerance (Government Printing Office, 2002, s. 138).

Det här definierar tydligare var Bush står och vad han avser vara en korrekt stat, ett korrekt leverne. Det som är intressant här är att den här värdegrunden inte nödvändigtvis delas av alla länder i världen och att den kamp för frihet som Bush då för skulle kunna ses som en kamp för att sprida hans syn på den korrekta värdegrunden. En värdegrund som är konservativ i den meningen att han trycker på att staten ska begränsas och vikten av privat ägande, men även med en religiös betoning i vikten av religiös tolerans. Den kristna högern har ett starkt fokus på kärnfamiljen. Detta blir tydligt när Bush i talet tackar sin fru för all den hjälp och det stöd som hon har bistått med under kriget mot terrorismen. Detta kan liknas med vår idealtyp och ses som ett sjätte inslag av den kristna högern är just dessa anmärkningar som skulle tyda på social konservatism.

Bush tar upp att efter terroristattacken den 11 september så ser han en förändring i det amerikanska folkets inställning till etik och tro. Han säger att det amerikanska folket nu har sett sig själv i spegeln och nu sett en bättre sida av sig själva. De har nu insett vikten av det goda man kan skapa och fått en inblick i hur en ny amerikansk kultur kan se ut, en kultur genomsyrad av ansvar. "We want to be a nation that serves goals larger than self" (Government Printing Office, 2002, s. 138). Bush trycker här på en omvändning, en pånyttfödelse, hos det amerikanska folket som kommer att förändra deras inställningar till det bättre. Den här omvändningen kan liknas med den pånyttfödelse som den kristna högern ser som obligatorisk för deras trosuppfattning och blir då det sjunde inslaget av den kristna högern enligt vår idealtyp. Om man handlar moraliskt korrekt och utför goda gärningar så når man en ny insikt. När han då också säger att den här insikten är större än själva jaget så kan det vara så att han endast menar att individen då handlar ur en mer kollektivistisk tankegång, eller så antyder han på att individen då handlar mer enligt en andlig tankegång.

3.2 George W. Bush tal inför generalförsamlingen

Den 21 september 2004, endast fem dagar efter att Kofi Annan klassat USA:s invasion i Irak som illegal, höll George W. Bush ett tal inför generalförsamlingen (The Guardian, 2004). Bush försvarade i sitt tal invasionen av Irak och betonar att det nu finns en historisk chans: "to fight radicalism and terror with justice and dignity, to achieve a true peace, founded on human freedom" (New York Times, 2004). Han påpekar alltså att det finns en unik historisk möjlighet till förändringar i världen och ger i

och för sig USA en aktiv roll i den här möjligheten men det går inte att utrona att han faktiskt sätter USA som unikt historiskt utvalda att genomföra den här förbättringen. Här finner vi således inget inslag av den kristna högern. Genomgående i Bush tal syns ett fokus på en utveckling till en mer fredlig och demokratisk värld. Bush betonar de framsteg som skett genom samarbete inom FN i Afghanistan och visar sin tacksamhet till dem som medverkade i invasionen samt till det arbete som bedrivits för att skapa stabilitet i landet. Det går inte att undgå att Bush ställer sig i en försvarsposition genom att i sitt tal genomgående betona vad USA gjort för att skapa en bättre värld. Detta kan bero på att Bush är i en utsatt situation i den bemärkelsen att FN inte står bakom honom i hans invasion av Irak. När det kommer till just invasionen av Irak uttrycker Bush det som att invasionen resulterat i att Irak blivit kvitt en diktator som i decennier har förbisett och nonchalerat de resolutioner angående massförstörelsevapen som antagits i FN. Genom invasionen frångår dock Bush själv också det internationella samarbetet och ”tar saken i sina egna händer”. Bush för genomgående en offensiv utrikespolitisk retorik, likt den kristna högern, och säger bland annat: “When we say serious consequences, for the sake of peace there must be serious consequences” (New York Times, 2004).

Bush refererar i talet till den amerikanska självständighetsförklaringen samt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Bush lägger i sitt tal stor vikt på mänsklig värdighet och betonar både FN:s och USA:s hängivenhet till dessa grundläggande principer då han på följande sätt refererar till de två olika deklARATIONERNA, samt ger mänsklig värdighet exakt samma definition som i det föregående talet: ”Dignity is honored by the rule of law, limits on the power of the state, respect for women, protection of private property, free speech, equal justice, and religious tolerance. That dignity is dishonored by oppression, corruption, tyranny, bigotry, terrorism and all violence against the innocent” (New York Times, 2004). Precis som i det föregående talet blir då ett inslag av den kristna högern tydligt i bemärkelsen social konservatism i och med att Bush påpekar vikten av privat ägande och en minimal stat.

Med de ovan nämnda deklARATIONERNA som utgångspunkt och med en stark betoning på mänsklig värdighet presenterar Bush en hoppfull vision om att skapa en mer demokratisk värld genom att bekämpa de radikala terrorhot som existerar. Bush ger intrycket av att hans vision och därmed också USA:s vision om att skapa en demokratisk värld är den rätta. Senare i sitt tal återkommer Bush till de två tidigare nämnda deklARATIONERNA då han påpekar att terroristerna anser att dessa endast är lögnar. Det underliggande mönstret som man kan se i Bush tal är således en struktur där han gör en tydlig åtskillnad mellan något värdigt och icke-värdigt. Genom retoriska verktyg skapar Bush en bild av sig och USA som ett värdighetens land som främjar

och skapar demokrati och fred i världen. Detta sätter han sedan i kontrast till länder styrda av terrorism och betonar att de endast ser FN:s deklARATIONER och förklaringar som nonsens. Dessa länder blir motsatsen till frihet, demokrati, värdighet och rättvisa. Trots att Bush i sitt tal inte använder sig mer än två gånger av uttrycket ”evil” så kan man genom en noggrann läsning se inslag av den kristna högern. Bush sätt att kategorisera och göra en åtskillnad mellan värdiga och ovärdiga länder utefter handlingar liknar den definition som kristendomen gör av gott och ont. Ondska för den kristna högern är när man genom våld tar liv eller på annat sätt hindrar det från att gro. Genom att presentera ”dem” i relation till ”vi” och fokusera på deras brist på moral och bidragande till mänskligt lidande, faller de under kategorin onda. Parallellt med detta belyser Bush vad som krävs för att skapa en bättre värld och hur fria nationer är medvetna om detta.

We know that dictators are quick to choose aggression, while free nations strive to resolve differences in peace. We know that oppressive governments support terror, while free governments fight the terrorists in their midst. We know that free peoples embrace progress and life, instead of becoming the recruits for murderous ideologies (New York Times, 2004).

Bush gör här en tydlig åtskillnad mellan fria och diktatoriska regimer. Fria människor som kämpar för fred i kontrast mot terrorister som ansluter sig till ”murderous ideologies”. Då han börjar varje mening i citatet med ”we know” skapar han en tydlig åtskillnad mellan just fria och diktatoriska regimer. Eftersom talet hålls inför FN:s generalförsamling blir uppfattningen att Bush syftar på USA samt medlemsländerna och dess tidigare erfarenheter då han säger ”we know”. Trots att Bush vänder sig till hela generalförsamlingen finns det ändå en starkt uppdelande känsla i hans uttalande. De, de terroristledda och diktatoriska regimerna, som barbariska mördare och USA och andra demokratier som de upplysta hjältarna som vet hur man skapar fred och rättvisa på jorden. Detta blir problematiskt då han ställer sig i en form av överhöghet som om hans ord och hans tillvägagångssätt är det enda rätta. Här synliggörs ändå ett inslag av de uppfattningar vi har i idealtypen om att den kristna högern anser sig själva inneha en unik historisk roll för främjandet av demokrati i världen.

Den kristna högerns intresse för utrikespolitik tog sig bland annat uttryck i en allt större oro för den stigande statsskulden i utvecklingsländerna. Bush talar om det här i sitt tal och påpekar: “Because we believe in human dignity, America and many nations have acted to lift the crushing burden of debt that limits the growth of developing economies, and holds millions of people in poverty” (New York Times, 2004). Bush levererar hoppfulla ord om framtiden och i slutet av sitt tal presenterar han en demokratifond som han själv öppnat och betonar vikten av frihet för utvecklingen av en säkrare värld. Bush talar även om problematiken kring trafficking och

exploateringen av kvinnor och barn runt om i världen. Bush uttrycker följande: "We're supporting organizations that rescue the victims, passing stronger anti-trafficking laws, and warning travellers that they will be held to account for supporting this modern form of slavery. Women and children should never be exploited for pleasure or greed, anywhere on Earth" (New York Times, 2004). Det fokus som ligger på trafficking och reducering av statskuldena för utvecklingsländerna blir ett inslag av den kristna högern då de på senare tid har lagt ner allt mera resurser på just denna problematik. Avslutningsvis citerar han den burmesiska frihetskämpen Aung San Suu Kyi och uttrycker återigen sin optimism:

The democratic hopes we see growing in the Middle East are growing everywhere. In the words of the Burmese democracy advocate, Aung San Suu Kyi: "We do not accept the notion that democracy is a Western value. To the contrary; democracy simply means good government rooted in responsibility, transparency, and accountability." Here at the United Nations, you know this to be true (New York Times, 2004).

Här tar Bush upp det som Marsden talar om gällande begreppet demokrati och dess eventuella konnotationer med något västerländskt, och vill visa på att detta inte behöver stämma. Det framgår tydligt att Bush gör medvetna val för att skapa en attityd där han inkluderar alla människor och som visar på hans vilja att skapa en fri, enad värld. "When it comes to the desire for liberty and justice, there is no clash of civilizations. People everywhere are capable of freedom, and worthy of freedom" (New York Times, 2004). Trots dessa ord synliggör Bush sina ståndpunkter på ett sätt som ökar polariseringen mellan framförallt USA och mellanöstern.

De inslag av den kristna högern som finns i Bushs utrikespolitiska retorik är inte vid första anblicken helt synliga. Det första handlar om att han precis som vår idealtyp av den kristna högern säger, för en offensiv utrikespolitisk retorik. Bush förbiser övriga medlemsländers beslut och handlar utefter sin egen uppfattning då han för kriget mot terrorismen. Här är även det andra inslaget nära till hands då hans visioner för kriget mot terrorismen sammanfaller med den kristna högens mycket positiva inställning till kriget. Det förekommer endast ett tydligt och direkt märkbart inslag gällande religiös hängivenhet, vilket är när Bush avslutar talet med: "May God bless you" (New York Times, 2004). De typiska aspekterna för vår idealbild så som abortmotståndet, motståndet mot homosexuellas rätt till giftermål samt att en konvertering krävs som inträdesbiljett lyser med sin frånvaro i detta tal. Ett tredje inslag, och även det mest tydliga, är Bushs sätt att skapa en polariserande känsla samt en kategorisering av civilisationer som onda eller goda. Det fjärde inslaget är det fokus och den hängivenhet som ges åt omvärlden med syfte att hjälpa och förbättra situationer och förutsättningar för människor runt om i världen. Ett femte inslag kan ses i det Bush nämnde om en minimal stat samt vikten och privat ägande vilket

tyder på social konservatism. Detta är dock endast tydligt i en mening i talet och den sociala konservatismen genomsyrar således inte talet överlag. En intressant aspekt är slutligen att även här kan vi på ett ställe finna en möjlig dubbel-kodning i när Bush säger: "I have faith in the transforming power of freedom" (New York Times, 2004).

3.3 Komparativ analys av talen

De tre aspekterna i idealtypen som inte är synliga i något av talen blir till en likhet talen emellan. Dessa aspekter är stark religiös hängivenhet, att aktivt arbeta för att omvända människor till den kristna högerns trosuppfattning samt synen på kriget mot terrorismen som ett uppdrag från gud. Här gör vi tolkningen att Bush inte berör dessa punkter på grund av att det för honom skulle vara en nackdel. Mycket på grund av att det berör ett känsligt utrikespolitiskt ämne, som då har ett bredare spektrum av åhörare som inte är lika mottagliga för religiösa budskap. Det skulle vara riskfyllt framförallt i generalförsamlingen och i samband med frågor rörande kriget mot terrorismen då det skulle uppröra människor med annan trosuppfattning om Bush exempelvis skulle säga rakt ut att han är utvald av Gud eller gjort andra tydligare religiösa anspelningar. Detta behöver inte betyda att Bush inte håller med den kristna högern i dessa tre aspekter utan skulle kunna ses som ett taktiskt drag för att få ett bredare stöd för kriget mot terrorismen. Vi såg i det första talet att det gick att finna inslag av den kristna högern likt vår idealtyp gällande sju olika aspekter, medan vi fann fem i talet inför generalförsamlingen. Den största likheten gällande dessa två tal ligger i att Bush lägger stor vikt vid kriget mot terrorismen och är genomgående mycket positiv och offensiv i sina uttalanden i frågan. Det som ej kom upp i talet till generalförsamlingen var två karaktäristiska drag i vår idealtypsbeskrivning av den kristna högern, nämligen att de anser sig ha en unik historisk roll i att förbättra världen samt att det krävs en konvertering som inträdesbiljett till den kristna högern. En möjlig förklaring till att dessa inte kommer upp kan vara att talet hålls på den internationella arenan och att det då inte skulle vara lika väl kompatibla med de främsta mottagarna av det här talet. En stor del av mottagarna på den inrikespolitiska arenan kan karaktäriseras som tillhörande den kristna högern medan inte lika många inom generalförsamlingen ser sig själva som tillhörande denna grupp. En annan förklaring till att dels dessa två aspekter inte tas upp, samt de tre som inte togs upp i något av talen, kan vara att Bush helt enkelt inte står för dessa värderingar och därför kommer dessa inslag då inte fram.

En intressant skillnad ligger i att Bush i sitt tal till generalförsamlingen talar om demokratifrämjande i världen, vilket han i talet på den inrikespolitiska arenan utelämnar för att istället fokusera på att främja frihet i världen. Detta skulle då kunna ses som att gå emot Marsdens teori om att Bush använder sig av ordet frihet istället för ordet demokrati, då det har västerländska konnotationer och då inte skulle ses som lika universellt gångbart. Bush känner sig dock i talet inför generalförsamlingen tvungen att betona att demokrati inte är ett västerländskt begrepp utan är något universellt. Detta skulle istället kunna tala för Marsdens teori då Bush medvetet betonar detta för att kunna tala om demokrati på det sättet han gör. I talet inför kongressen ser man även hur han på det inrikespolitiska planet uppmanar de amerikanska medborgarna att engagera sig för att skapa bättre förutsättningar för främjandet av frihet, dels i landet men även runt om i världen. Detta kan liknas med den demokratifond Bush presenterar inför generalförsamlingen, där han uppmanar stater att engagera sig för att främja demokratin och på så sätt skapa en mer fredlig värld. Ambitionen och hängivenheten till internationella hjälpåtgärder är genomgående i båda talen.

4 Slutsats

Uppsatsen behandlar den kristna högern och dess inslag i den amerikanska utrikespolitiska retoriken i och med kriget mot terrorismen. Syftet med uppsatsen var att besvara frågan: Vilka ideologiska inslag av den kristna högern synliggörs i George W. Bushs utrikespolitiska retorik? Detta har gjorts genom en kvalitativ textanalys, i form av en idé- och ideologianalys, av två tal av George W. Bush. Det ena talet hölls på den inrikespolitiska arenan och det andra på den utrikespolitiska och båda berörde kriget mot terrorismen. Inledningsvis i uppsatsen presenterade vi en ideologisk idealtyp i den kristna högern och denna idealtyp användes sedan som analysinstrument i fallstudien av de två talen för att utröna vilka inslag av den kristna högern som där existerade. Sedan jämfördes även talen för ökad empirisk bredd och en förståelse för vilka inslag som fanns på dem båda arenorna, och vilka som endast fanns på det inrikespolitiska eller utrikespolitiska planet.

Resultatet av analysen visar att det finns fler inslag av den kristna högern i talen till kongressen jämfört med talet till generalförsamlingen. Vi kan nu konstatera att följande fem inslag är tydliga i båda talen. Det första handlar om att Bush i båda talen lägger ett stort fokus på kriget mot terrorismen samt är mycket positiv till kriget och dess effekter. Det andra inslag som synliggörs är att Bush är mycket offensiv i sina utrikespolitiska uttalanden. Det tredje tydliga inslaget är att han i båda talen uttrycker socialt konservativa värderingar, dock inte i den grad man hade kunnat förvänta sig. De fjärde och femte inslagen utgör en viktig och stor del av beskrivningen av den kristna högern och hänger ihop och är en viktig del i vårt resultat. Inslaget handlar om att Bush tar upp USA:s ökade engagemang gällande utvecklingsländerna och deras behov av stöd från omvärlden. Detta är viktigt för förståelsen av hur Bush i sin retorik skapar en polarisering mellan USA och mellanöstern. Genomgående i båda talen är att Bush i sin utrikespolitiska retorik porträtterar USA som utvald och ytterst ansvarig för att skapa en fredlig och fri värld. Genom tydliga riktlinjer för vad som är moraliskt rätt och fel samt genom en stor hängivenhet till länder som inte uppfyller de krav som ställs på demokratiska och fria nationer, skapar Bush en bild av att hans och därmed USA:s handlingar och värderingar är de sanna och rätta. Ett tydligt exempel på detta syns i hans beslutsfattande i och med invasionen av Irak. Genom Bushs tillvägagångssätt så kategoriserar han människor och stater utefter vad som är gott och ont. USA och andra

demokratiska länder porträtteras som de goda i kontrast till diktatoriska regimer som istället målas upp som de onda. Denna uppdelning i gott och ont samt vi och dem ses som ett inslag av den kristna högern eftersom Bush genomgående refererar till ”dem” i relation till något som för den kristna högern faller under kategorin ondska.

De finns två inslag som endast synliggörs i talet till kongressen berör tanken att USA skulle besitta en unik historisk roll i främjandet av demokrati och frihet i världen samt att Bush såg en pånyttfödelse i det amerikanska folket inställning till livet efter den 11 september. Denna pånyttfödelse kan liknas med den inträdesbiljett som den kristna högern ser som nödvändig. Något som vi inte fann några inslag av var gällande stark religiös hängivenhet, att aktivt arbeta för att omvända människor till den kristna högerns trosuppfattning samt synen på kriget mot terrorismen som ett uppdrag från gud. Här drogs slutsatsen att det är ett taktiskt retoriskt grepp som Bush använder då han utesluter dessa aspekter för att tillfredsställa en större mängd åhörare och minska risken för att göra människor med annan trosuppfattning upprörda.

Den problematik som uppstår när man implementerar religiösa värderingar i politiken skapar vissa implikationer på den internationella arenan. En ökad polarisering mellan USA och mellanöstern skapar inte bara en mer infekterad konflikt utan bidrar även till en ökad polarisering mellan det relativt sekulära väst och det mer religiösa öst. Här blir Habermas teorier om det postsekulära samhället intressanta. Vilket utrymme ska man i demokratiska stater ge religion? Som tidigare nämnts så menar Habermas att religionen inte helt kan uteslutas från samhället eftersom den fyller en betydelsefull funktion för människors moraliska handlande. Detta blir tydligt när man ser att Bushs värderingar grundar sig i den kristna högerns moralfilosofi. Tittar man på biten gällande humanitära insatser i omvärlden så syns tydligt positiva effekter av den kristna högerns inslag i Bushs utrikespolitik. Ser man istället till det faktum att USA är en nation som är starkt präglad av religiösa värderingar när det kommer till krigssupport uppstår just den problematik som Habermas belyser. Bushs religiösa inslag i politiken är i den västerländska kontexten relativt starka. Trots detta bidrar Bush med en förstärkning av den rådande polariseringen som uppstått mellan det religiösa öst och det mer sekulariserade väst eftersom när han i sin utrikespolitiska retorik gör en åtskillnad mellan vi och dem i de goda och de onda.

Som vidare forskning är det intressant att utveckla Habermas teorier och diskutera dem i relation till den kristna högerns önskan om att omvända USA till en kristen nation. En annan intressant infallsvinkel skulle vara undersöka i vilken grad kriget mot terrorismen grundar sig på religiösa

motsättningar. Det har varit till uppsatsens fördel att vi lyckats avgränsa oss på ett rimligt sätt. Något som vi upplevde problematiskt var att det är svårt att vara helt objektiva och inte övertolka vissa resonemang för att gynna en mer slående slutsats. Man måste gå in med en neutral inställning och se vad materialet ger för att inte hamna i fällan att finna likheter och skillnader som egentligen inte är så relevanta för uppsatsen. Något som också kan ha påverkat resultatet är vår utformning av vårt analysinstrument, vår idealtypsbeskrivning av den kristna högern. Beroende på hur denna utformas så skiftar också resultatet. Därför har mycket tid lagts på att så omfattande som möjligt försöka göra en täckande och korrekt beskrivning av den kristna högern.

5 Referenser

Bergström, Göran & Boréus, Kristin, 2005. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur

Bunn, Davis, 2005. "Evangelical and Post-Evangelical Christianity", *European Judaism*, vol. 38, nr. 1, s. 1-16.

Charters of Freedom. "Bill of Rights. Hemsida. [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.archives.gov/exhibits/charters/bill_of_rights_transcript.html
Hämtdatum: 2012-05-20

Fisher, David- Wicker, Brian, 2010. *Just War on Terror: A Christian and Muslim Response*. Ashgate Publishing.

George, Timothy - Os Guinness - John Huffman - Rich Mouw – Jesse Miranda - David Neff - Richard Ohman - Larry Ross - Dallas Willard, 2008. *An Evangelical Manifesto: A Declaration of Evangelical Identity and Public Commitment*. Hemsida. [Elektronisk]. Tillgänglig: www.anevangelicalmanifesto.com. Hämtdatum: 2012-04-26.

Government Printing Office. 2002. "Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union". Hemsida.2002-01-29 [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/WCPD-2002-02-04/pdf/WCPD-2002-02-04-Pg133-3.pdf> Hämtdatum: 2012-04-26

Marsden, Lee, 2008. *For God's Sake: the Christian Right and US Foreign Policy*. Zed Books.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2010. Hemsida. [Elektronisk].Tillgänglig: <http://www.sakerhetspolitik.se/Hot-och-risker/Terrorism/Kriget-mot-terrorism/>
Hämtdatum: 2012-04-26.

New York Times, 2004. "Bush's Address to U.N. General Assembly". Nyhetsartikel. 2004-09-21. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.nytimes.com/2004/09/21/international/21WEB-PTEX.html>

Phillips, Kevin, 2004 "Crusader", *The Christian Century*, vol. 121, nr 14, s 8-9.

Politico, 2012. "Report: Rev. Franklin Graham apologizes to Obama"
Nyhetsartikel. 2012-02-28 [Elektronisk]. Tillgänglig:
<http://www.politico.com/news/stories/0212/73428.html>

Hämtdatum: 2012-05-16.

Svenska Dagbladet, 2012a. "Religion och politik lika med sant". Nyhetsartikel.
2012-04-28. [Elektronisk] Tillgänglig:
http://www.svd.se/kultur/understrecket/religion-och-politik-lika-med-sant_7115445.svd Hämtdatum: 2012-05-16.

Svenska Dagbladet, 2009b. "Habermas tror mer på religion än på gud".
Nyhetsartikel. 2009-06-18. [Elektronisk]. Tillgänglig:
http://www.svd.se/kultur/understrecket/habermas-tror-mer-pa-religion-an-pa-gud_3083561.svd Hämtdatum: 2012-05-16.

Svenska FN-förbundet, 2010a. "Al-Qaida".
Hemsida. 2010-08-18. [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://globalis.se/Konflikter/Al-Qaida> Hämtdatum: 2012-04-26.

Svenska FN-förbundet, 2010b. "Irak". Hemsida. 2010-08-23. [Elektronisk].
Tillgänglig: <http://globalis.se/Konflikter/Irak> Hämtdatum: 2012-04-26.

The Guardian, 2004. "Iraq war was right, Bush tells UN". Nyhetsartikel.
2004-09-21. [Elektronisk]. Tillgänglig:
<http://www.guardian.co.uk/world/2004/sep/21/iraq.usa1>

Hämtdatum: 2012-05-18.

The official site of Pat Robertson, Hemsida, [Elektronisk] Tillgänglig:
<http://www.patrobertson.com/mediapioneer/>

Hämtdatum: 2012-05-16.

Time, 2007. "Does Bush Owe the Religious Right?". Nyhetsartikel. 2005-02-07.
[Elektronisk]. Tillgänglig:
http://www.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,1993235_1993249_1993321,00.html

Hämtdatum: 2012-05-14.

Trinity College, 2007. "FAITH AND POLITICS: The Rise of the Religious Right and
Its Impact on American Domestic and Foreign Policy - Part 1-2". Hemsida. 2007-03-
09. [Elektronisk]. Tillgänglig:
http://www.trinity.utoronto.ca/News_Events/News/halton.htm Hämtdatum: 2012-05-14.

Washington Post, 2004. "The Religious Right Finds Its Center in The Oval
Office". Nyhetsartikel. 2001-12-23. [Elektronisk]. Tillgänglig:

<http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A19253-2001Dec23?language=printer> Hämtdatum: 2012-05-14.